

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 26 Maja v. s. 1822 roku.

WIADOMOSCI KRAJOWE.
WILNO.

Najjaśniejszy Cesarz Jegomość, we środę d. 24 t. m., o godzinie 4tej zrana, udał się na wielkie obróty wojsk korpusu gwardyi różney broni, które się wykonywały na równinach za zielonym mostem, i aż o milę do *Werek* rozciągały się, a trwały do godziny 10tej.

Wieczorem Cesarz Jegomość raczył łaskawie przyjąć i Wysoką bytnością Swoją zaszczyścić bal, dany przez obywateli gubernii, w salach ratuszowych. Monarcha po 10tej oddalił się z balu. Wielec Xiążęta Iohmeś raczyli się także znajdować.

Miasto nanowo, wspaniały jeszcze, jak dni poprzedzających, było oświecone.

Nazajutrz, we czwartek d. 25, Najjaśniejszy Pan, około godziny 10tej zrana, opuścił miasto, przeprowadzany błogosławieństwem wdzięcznych poddanych.

P. Karol *Lipiński*, dziś d. 26, wydaje koncert na skrzypcach, w sali ratuszowej. Przychylna i talenta piękne w rodakach wspaniale wspierająca publiczność, liczne zapewne połączy swe zdania, dla sprawdzenia i potwierdzenia tego, co ku pochwalę P. *Lipińskiego* w pismach krajowych i zagranicznych tylekroć doniesionem znajdowało.

Pan *Castiglio*, znajomy z talentów swoich tenorysta włoski, przejeżdżający z *St. Petersburga* przez *Wilno*, ma wydać koncert wokalny, o którego czasie i układzie afisze nwiadomia.

AUSTRIA.

(z *Kor. Warsz.*) Zdobienie miasta Wiednia zasługuje istotnie na uwagę; w spiesznym bowiem wzroście wznosi się świetny pomnik dla teraźniejszego Rządu. Pierwsze miejsce zajmuje tu odnowienie zburzonych przez nieprzyjaciela warowni, które z historyi wielce zajmującego wypadku są te same, do których w obu tak ważnych dla chycząjów i świetnej Europy oblężeniach, r. 1529 i 1683, naysławniejsze przypuszczano szturm. Tu właśnie już przed 6cią prawie latami rozpoczęły się roboty, które prowadzić się mają podług nowego, obszerniejszego, od samego Monarchy podanego planu: budowa ta znacznie już posunięta, kształci wielki prostokątny czworogrą, mający sążni kubicznych fortyfikacyjnych 160 w długości, a 160 w głębokości. Z obu stron tego wspaniałego miejsca założone są ogrody. Jeden mający same tylko inspekta, zachowany jest dla dworu; drugi wraz z okolicą rozlicznie upiększoną, ku zabawie publiczności przeznaczony: ów zdość będzie nacylniejsze arcydzieło Kanowy, grupa przedstawiająca walkę *Tezeusza* z *Centaurami*. Sprowadzano ją morzem z Rzymu i *Civita-vecchia* do *Buccari*. Podobnie w godnym miejscu umieszczony ma być inny pomnik, nierówny piękności, mianowicie wierne przedstawienie kościoła *Tezeusza* w *Atenach*. Modele obu dzieł widzieć można przed bramą zamku cesarskiego. Obok tego klasycznego dzieła staje rozpoczęta na wielkim placu parady, naprzeciwko zamku, budowa pysznej bramy, składa się ona zewnątrz z pięciu bram równej wielkości, które się bezpośrednio i bez ozdób z murami warowni łączą. Mocne płyty czworogrannę, dorycką powałą i ateńskim file-

rowaniem obwiedziona, są jej całą ozdobą. Aby zaś koszta budowy tej, ile możności, skarb nie obciążał, do tego dzieła, prawdziwego dzieła Rzymian, użyto także i dawnego rzymiansposobu, to jest rąk żołnierzy.

Przybył tu onegdaj rossyjski generał hrabia *Worońców*, udając się do południowej Rosyi. Przyjechał, także rossyjski generał *Margrabia Paulucci*.

NIEMCY.

(z *Gaz. Warsz.*) Od brzegów Menu d. 14 maja. Doktor *Schreiber*, pełnomocnik nabywców dobr koronnych westfalskich wyjedzie z *Kassel*, gdzie usiłowania jego pożądanego niewzięły skutku, i wróci do *Frankfortu*. Rozchwiały się także szczególne układy między izbą skarbową elektora heskiego, a pojedynczymi nabywcami rzeczonych dóbr.

Na sessyi izby deputowanych badenskich d. 3 b. m. postanowiono, aby przedmioty nieulatuwane na iednym posiedzeniu, były odłożone do następnego jej zwołania. Taż izba uchwaliła d. 4 b. m. fundusz na wystawienie przyzwoitego domu na obrady, a d. 6 b. m. odesłała do właściwego wydziału wnioski, aby xięża i nauczyciele szkół publicznych, uważani byli, co do płacy i podatków, jak inni urzędnicy.

(z *Kur. Warsz.*) Doktor *Stewe* z *Drezna*, założył w *Lipsku* nowe kąpiele, w których można używać wszystkich sławnych zagranicznych wód mineralnych. Już w zeszłym roku z nader pomyślnym skutkiem używano tych pomocnych kąpeli. (Możeby i w *Warszawie* takie przedsięwzięcie szczęśliwym skutkiem uwieńczone zostało; i możeby przez to umniejszała się potrzeba wyjeżdżania aż w odległe miejsca, dla szukania ratunku zdrowia.)

Xiążę *Sax Gotha August*, umarł d. 17 maja w 50 roku życia; nie zostawił syna.

Miasto *Im* w *Tyrolu* spłonęło ogniem: 220 domów, wszystkie gmachy publiczne, kościół kapucyński, stały się pastwą płomieni. Przecięż przy tak ogromnym pożarze tylko jedna osoba skaleczona została.

ANGLIA.

(z *Kor. Warsz.*) Z powodu nędzy i głodu panującego w Irlandyi rząd posyła tam 1000 beczek (każda po 2000 funtów) kartofli.

D. 14 na posiedzeniu parlamentowem, mówił P. *Hume* o wyspach jońskich. W mowie tej wspomniął, iż będąc na wyspach tych przed kilką laty, widział, jak anglicy wszędzie szanowanymi byli, i uważano ich za opiekuńczych aniołów, a teraz przeciwnie uważani są za ciemieżycieli.

Zapytanie: czyli *Bill P. Canning* o Parach katolickich drugi raz ma być czytany, dał powód do długich sporów. P. *Wetherall* wniósł, ażeby odłożyć do pół roku. Wspierał go P. *Peel*: „Jeżeli przypuszczam, rzekł on rzymsko-katolickich parów do parlamentu, będziemy wkrótce mieli i rzymsko katolickie gminy. Cóż się więc wtedy stanie z bezpieczeństwem ewangelicznego kościoła? Irlandczykowie wprowadzie się z tego cieszyć mogą, ale kraj cały opiera się teniu i drzy. *Margrabia Castlereagh* oświadczył się za bilem. Chciał dalej mówić, ale przerwano go okrzykami *Canning! Canning!* Zabrał więc głos Pan *Canning*,

i w wymownych słowach obstawał za katolikami, gruntując się na zasadach praw *Army i Navy Ache*, podług których, katolik piastować może najwyższe urzędy cywilne i wojskowe, a nawet należeć do rady stanu. Odwoływał się do kongresu wiedeńskiego, który zniósł to mylne mniemanie, jakoby różnica wiary stanowiła różnicę praw obywatelskich. Nowe to prawo obejmuje 40 do 50 milionów ludzi, jego prezes jest katolikiem. Mowa P. Canning przemogła 12 tylko głosami. Mówią, iż Król jest za bilem, a P. Canning ma zostać ministrem.

(z Kur. Warsz.) Arcybiskup prymas irlandzki umarł przez omyłkę lekarstwa. Dwie były flaszeczki: jedna z lekarstwem do nacierania zewnętrznego, druga do użycia wewnątrz. Małżonka chorego, wzięte od służącego lekarstwo do nacierania, wlała do szklanki bez zayrzenia na napis, i dla przedszej ulgi sprawienia podała mężowi. Wypił i zasnął na wieki.

WŁOCHY.

(z Kor. Warsz.) Od nadzwyczajnej suszy w caley Sycylii wyschły zboża i popaliły się łąki.

Medyolan dnia 1 maja. Zjawilo się niedawno dzieło pod tytułem: *Bistesioni morale politiche intorno ad alcune opinioni e teorie de nostri tempi* (Moralne i polityczne uwagi nad mniemaniami i teorią naszego czasu); książka ta nie zawadnie ścigać na siebie uwagę wielu czytelników. Autor przedstawia pożytki dla narodu, wynikające z konstytucyi reprezentacyjnej i porównywa je z temi pożytkami, jakich naród w czysto-monarchicznym kraju doznaje. Wypadki tego porównania są za czystą monarchią. Twierdzenie to popiera autor między innemi porównaniem tego, co podług *Malte-Bruny*, rocznego podatku stałego i niestalego wprost lub pośrednio w monarchicznych i konstytucyjnych krajach, na każdą szczególną osobę przypada, a to następującym sposobem: w Anglii 108, w Francyi 34, w Niderlandach 33, w Bawaryi i Wirtemberskiem 23, w Danii i Saxonii 22, w Prusach 21, w Hiszpanii 18, a w krajach austriackich 16 franków. Nad ostatniemi smutnemi wypadkami we Włoszech, rozwodzi się bardzo obszernie. Ze Włochy w rędzie mocarstw europejskich nigdy, jako udzielne i niepodległe państwo kwitnąć nie mogą, jestto u niego prawda, na doświadczeniach opartą.

FRANCYA.

(z Gaz. Berl.) Paryż d. 13 maja. Baron *Louis* z deputowanymi liberalnymi, których około 20 być mogło, zajął był miejsce za krzesłem prezydenta 8go okręgu wyborczego, dla pilnowania liczenia i kontrolowania głosów. Przeciwił się uporczywie wszelkim czynionym sobie przełożeniom, i oświadczył głośno, że się znajduje, aby mieć bacne oko, i zapobiedz wszelkiemu oszukaństwu. W 7mym okręgu wyborczym żądało wielu liberalistów, aby biuro prezydenta inaczej postawić, a mianowicie tak, iżby nikt widzieć nie mógł, za kim głosujący kreskę swoją daje. Wołano głośno, że jeśli żądanie to nie weźmie skutku, nie będą sami wotować, ani drugim nie pozwolą. Hrabia *Boulay de la Meurthe* oświadczył się także za tém, ponieważż prawo chce: ażeby głosy tajemnie były, oddawane; i dla tego biuro ukryte być powinno: Atoli prezydent uparł się, ażeby biuro tak stało, jak i wprzód, i po całogodzinnej sprzeczce utrzymał się przy swoim.

W tych dniach odbyła się tu installacya fakultetu teologicznego w gmachu dawniejszey Sorbony.

W Marsylii miano otrzymać wiadomość z *Palermi*, że woyska austriackie zabierały się do opuszczenia Sycylii.

(z Kor. Hamb.) Xiążę *Cambaceres*, dał kreskę swoją za kandydatem rojalistowskim.

Od trzech tygodni nie dochodzą tu prawie wszystkie gazety belgickie. *Kuryer francuzki* mocno się na to użala.

Z pułku szwajcarskiego, stojącego na zało-

dze w Tulonie, wyszedł batalion jeden do *Marsylii*, z kąd 5ty regiment liniowy wyszedł do *Lyonu*.

Prokurator królewski kazał skonfiskować i opieczętować wyszłą u drukarza w *Chateauroux* książkę pod tytułem. *Etudes legislatives, suivies de l'ordre et de la culture des connaissances humaines*, przez P. *Bonnin*; ale trybunał tameczny kazał zwrócić exemplarze.

Dwónastu żołnierzy szwajcarskiego regimentu *Wimpfena*, rozpuszczonego w *Barcellona*, w powrócie swoim do oyczyzny przeszli przez naszą granicę. Osobliwsza, że pomiędzy tymi 12 żołnierzami z pułku szwajcarskiego, był tylko jeden Szwajcar.

Zapewniają, że w miejscu jednym odkryto między elektorami żandarma. Przymuszony był ustąpić natychmiast z sali; wyznał wszakże wprzód, że się tam z rozkazu pułkownika znajdował.

Generał *Donnadieu*, o którym dawniej już donoszono, że wyjechał do kordonu zdrowia na granicy hiszpańskiej, udał się do majątności swojej pod *Tours*. Zapaleni anti-liberalisci są z tego bardzo niekontenci.

(z Gaz. Zusc.) Dnia 10 t. m. departament Sekwany wybrał na swoich deputowanych PP. *Gerrard, Lafitte, Perrier, Gevaudan, Delessert, Lapanouze, Salleron i Leroy*. Liczba liberalnych elektorów przewyższała rojalistowskich 719stą kreskami (Pruska gazeta Stanu wyraża, iż nie ma się więc czego dziwić, że wybory gorzej poszły, aniżeli się spodziewano). *Combaceres* głosował z Rojalistami; *Decazes* z Liberalistami.

(z Kor. Warsz.) D. 15. W Luwrze robią teraz przysposobienia we właściwej sali do otwarcia następnych obrad Izby.

Wyrok królewski z dnia 11 b. m. stanowi, iż od dnia 20 czerwca r. b. wszystkie gorzelnie w Paryżu mają ustać, a razem stanowi wynagrodzenie, jakie tymczasowie właścicielom ich może być udzielone.

Biskup *Maeri in partibus Xdz Glory*, który na wikaryusza stolicy apostolskiej do Hayti był posłany, i z tamtąd później przez Boyera wygnany został, podług doniesienia późniejszego, w towarzystwie kilku młodych duchownych francuzkich utonął na morzu.

Przybył tu Pan *Salmon*, poseł hiszpański, przeznaczony do dworu rossyjskiego, wprawdzie nie był jeszcze w Petersburgu, lecz dotąd siedział w Frankforcie: podług ustawy Stanów hiszpańskich, znoszących stopień postów, odwołany jest do kraju.

Z *Auxerre* piszą, że dnia 8 b. m. wieczorem o godzinie 5 taki tam spadł deszcz i grad z burzą, iż nikt ani sobie przypomina, ani mógł mieć wyobrażenia o podobnej ulewie. W przeciągu jednej tylko godziny 25 gmin departamentu *Yonne* zupełnie przez wiatr i grad wielkości gołębiich jay zniszczone zostały; budowle są porozwalane, bydło pozabijane, pola okryte kamieniami i piaskiem, drogi do nieprzybycia, a winnice tak poniszczono, że i za dwa lata spodziewać się nie można winobrania. Szkody w gminach *Auxerre, Toucy, Beines, Venoy* i w innych, liczą na kilkanaście milionów. Podobnież z *Doucy* departamentu północnego donoszą, że tamże grad ogromnej wielkości, tak że niektóre ziarna do 2 i 3 cali średnicy miały, znaczne porobił szkody, i plony zupełnie poniszczył.

W Lugdunie z powodu wybrania rojalisty *Delphina* na deputowanego departamentu, partya liberalistów podburzyła niespokojność. Liczne tłumy ludów zebrały się naprzód na placach *des terreaux*, a następnie na placu przed teatrem, wołając: niech żyje karta Konstytucyjna, niech żyje *Corcelles*! "to jest ten sam, którego liberalisci deputowanym mieć sobie życzyli. Kupy te ledwo z trudnością woysko i żandarmowie rozpedzili, gdy pospólstwo, z powodu zbliżającej się godziny teatru, wybiło drzwi teatralne i wszystkie pierwsze miejsca na balkonie, w lożach i t. d. zajęło. Aktorowie umyślnie grali sztukę *Abée de l'Epée* i balet, której spokojnie dosyć słuchano; tymczasem gęste patrole krzyżowały się po ulicach, lecz

do przywrócenia spokoyności naywięcej się dobroczynny przyłożył deszcz, gdyż tak zapalone umysły ochłodził, iż o 11 wieczorem nikogo na ulicy nie widziano.

HISZPANJA.

(z Kor. Hamb.) Madryt d. 7 maja. Dawniejszy poseł przy dworze niderlandzkim, Jenerał porucznik *Alava*, wybrany jest na ten miesiąc prezydentem stanów: co uważać należy za nowy tryumf partii umiarkowanej, która codziennie większego nabywa wpływu i coraz mocniejszą się staje. Wspaniały charakter *Alawy* znajomy jest także za granicą, szczególnie w Francyi i Niderlandach. Dziś otrzymaliśmy także przez nadzwyczajną drogę pewną wiadomość, że powstańcy w Katalonii i Biskai prawie całkiem zniszczeni zostali. Mało znaczące ich niedobitki schroniły się ucieczką na ziemię francuską. W powszechności panuje na półwyspie naszym spokoynosc.

Mianowani już są kommissarze, którzy się mają udać do Ameryki, dla urzędzenia, jeśli można, ważnej sprawy, tyczącej się dawnych posiadłości naszych w nowym świecie, i zakończenia w jakim bądź sposobie nieszczęśliwej wojny, którą w tak odległej stronie i tak dawno prowadzimy. Powiadają, że rząd zamysła wydać manifest do różnych dworów europejskich. Ma w nim być wystawione postępowanie, którego się rząd względem kolonii trzymać zamysła. Za podstawę tego mają służyć postanowienia uchwalone na ostatnich posiedzeniach stanów nadzwyczajnych.

Ogólna summa na listę cywilną, wynosząca 45 milionów 212,000 realów, podzielona jest następująco: 40 milionów na listę cywilną królewską; 640,000 na pomniejsze wydatki Królowej; 1 milion 650,000 na listę cywilną Infanta *Don Carlos*, i 600,000 na pomniejsze wydatki dla jego małżonki; 1 milion 650,000 na listę cywilną Infanta *Don Francisco* i 600,000 na pomniejsze wydatki jego małżonki; i 720,000 dla syna Xiężny Łukieskiej.

PORTUGALIA.

(z Gaz. Warsz.) *Lisbona dnia 17 kwietnia.* Przybyła tu z *Bengalugalera Eneasza*, i przywiozła wiadomość, iż na wyspie *Goa*, w Indjach wschodnich, pomimo opierania się Vice-Króla, ogłoszono konstytucyą portugalską; po czem utworzono juntę tymczasową. Vice-Króla zaprowadzono do twierdzy *Agnado*, z kąd ma być odesłany do *Lisbony*.

(z Kor. Warsz.) D. 20. O stanie interessow Portugalii i Brezylji takie możemy uczynić następujące uwagi: „Powrót Króla portugalskiego do *Lisbony*, stał się powodem do zagadnienia, którego skutków dotąd rozwiązać niemożna. Mieszkanie Króla w *Brezylji* prawie przez lat 12, odmieniło zupełnie postać, i rozwinęło źródła tej żyźnej krainy. Obecność Monarchy pochlebiała mieszkańcom, pomyślność kraju wzrastała, rolnictwo przykładało się do bogactwa; lecz z drugiej strony, stosunki z obceni i wielkie wypadki, rozwijające się w prowincjach graniczących z *Brezylją*, wyrodziły nową niespokojność, która wszystkie umysły obeymowała. Mimo przykrego stąd położenia rządu, stan ludu był jednak lepszy: gdyż nie doświadczał klęsk długiej wojny, a klima i ziemia dawały mu hojne nagrody za nadużycia, jakie się popełniały. Nakoniec stan towarzyski *Brezylji*, lubo w gruncie niedoskonały, był jednak lepszy, a niżeli stan Portugalii w Europie; i dla tego też wiadomość o rewolucyi portugalskiej przyjęta była w *Brezylji* z uniesieniem, w mniemaniu, że to jej stan poprawi. Kortezy z *Lisbony* odbierały z tego względu powinszowania ze wszystkich stron, a prowincye wszystkie, choćby nayodleglejsze, przyjęły projekt nowej konstytucyi; stany zaś portugalskie, przekonane, iż i *Brezylja* ma prawo używania korzyści swego położenia, czekały objawienia się opinii powszechniejszej nowego świata, i tylko Króla prosiły, aby do *Lisbony* powrócił. Wybory na Kortezyz uskuteczniły się z zapalem we wszystkich prowincjach

Brezylji, a ci zasiedli w ogólnym seymie narodowym. Nowe to urządzenie miało skutki, których przewidzieć nie można było. Xiążę rejent, zostawiony na czele interessow *Brezylji*, wyrzucił się z wolna ogołoconym z większej części swojej powagi, i prowincye wołały się udawać wprost do *Lisbony*, gdy miały tego potrzebę, z powodu, że stolica ta została mieszkaniem Króla, i siedliskiem ich reprezentantów. Z tego stanu rzeczy wynikły nieporozumienia, tak, że Xiążę Rejent donosił jak najszybciej ocyu osmutnem położeniu, w jakim się znajduje; donosił Królowi i stanom, że prowincye nie chcą mu być posłusznymi; że nie płacą podatków; że przez to skarb jego jest zupełnie wyczerpany; i że w tém, wszystkiem śpiesznych zaradczych środków potrzeba. List ten Xięcia rejenta zwrócił uwagę stanów na interessa *Brezylji*; a 21 sierpnia komitet, któremu było powierzone zdanie o tej rzeczy sprawy, oświadczył: iż z powodu, że każda prowincya ustanowiła sobie osobną juntę; obecność Xięcia rejenta, nie tylko jest niepotrzebną w *Brezylji*, lecz mogłaby dla niego nieprzyjemne wyrodzić skutki, i że z tego powodu wypadłoby mu powrócić do Europy. Opinia ta zasadała się na żądaniu samego Xięcia Rejenta, i na położeniu, w jakim się znajdował, z powodu zaprowadzonego, nowego, dobrowolnie przyjętego, porządku rzeczy w *Brezylji*, która zapewne nie zastanowiła się nad tym, że z Europy trudno jest rządzić prowincjami w Ameryce położonemi, i ustanowić instytucye zarówno korzystne dla obu krajów. Dla zapobieżenia temu złemu nie było innego środka: gdyż *Rio Janeiro* było stolicą własną tylko prowincyi, jak podobnie *Fernambuk*, *Maranham* i inne swoich prowincyy; rząd zaś centralny przeniesiony został do *Lisbony*. Gdyby jedna z prowincyy uznała była władzę rządzącą, ustanowioną w *Rio Janeiro*, potargalaby związki, łączący je wszystkie z Portugalią; wypadło więc: albo odesłać deputowanych brezyljskich do domów, albo Xięcia Rejenta odwołać do Europy; w pierwszym postępowaniu popełnionoby niesprawiedliwość, drugie zdawało się być zgodne z życzeniami prowincyy zamorskich: ponieważ odrzuciły rząd główny w *Rio Janeiro*. Taki jest początek odszepienia, które się dało widzieć w niektórych częściach *Brezylji*, i które dało początek oświadczeniu napisanemu w *Saint Paul*; sam tylko czas pokaże: w jakim stopniu myśli w nim wyrażone, przyjęte będą przez inne prowincye. Był to pierwszy interes trudny, który kongres ogólny portugalski od swego założenia wziął pod rozważę; oświadczył on wprawdzie, że chce szczęścia *Brezylji*; lecz razem namienił, iż jeśli systema przyjęte okaże się fałszywe, zmienić je wypadnie. Jedna część obywateli portugalskich utrzymuje, że żadna siła ludzka nie potrafi połączyć tego, co natura rozłączyła, i że gdyby prowincye brezyljskie oświadczyły, że tylko zupełna niepodległość może zaspokoić ich życzenia i potrzeby, nie miałyby, ani siły, ani prawa, sprzeciwić się temu.

TURCYA.

W *Dostrzegaczu Austryackim* czytamy z *Wiednia* pod 21 maja, co następuje: „Podług wiadomości prosto z *Jassy* odebranych, ogłoszony tam został publicznie d. 8 t. m. rozkaz Porty do ustąpienia z *Multan*.

Dnia 9 skutkiem tego rozkazu wyruszyło na powrót 2900 anatoliyczków. W *Jassach* znajdowało się jeszcze 1500 ludzi pod dowództwem *Kursuk Ahmed Agi*, które tylną straż wychodzącego wojska stanowią, i również znajdował się tam jeszcze *Aga Janczarów*.

Wiadomość o dobrem przyjęciu Bojarów w *Konstantynopolu*, oraz o tak pożądanem ustąpieniu z prowincyi, napelniała radością mieszkańców *Multan*, którzy z powodu przedsięwzięć heterystów tyle ucierpieli.

Dostrzegacz Austryacki z dnia 20 maja, umieścił pod artykułem: z *Wiednia* 19 maja, co następuje: „Doniesienia odebrane z *Multan* i *Wołoszczyzny* pierwszych dni b. m. zawierają następujące wiadomości: Dnia 1go przybył do *Bukarestu*

zatar z *Konstantynopola*, z ważnemi dla *Kiaja* baszy rozkazami. Basza jeszcze w ten sam dzień wieczorem, w towarzystwie nadzorce żywności *Hadszi Emina Agi*, pośpieszył do *Sylstryi*, wprzód jednak zwołać kazał do siebie hetmanów wojska azyatyckiego i zalecił im, aby do marszu napowrót do swoich krajów byli gotowymi.

D. 4 nadzorca żywności powrócił z *Sylstryi* do *Bukarestu* i dnia następującego zrana, puścił się do *Jassy* z największym pośpiechem.

D. 6 basza *Kiaja* powrócił, i rozkazy swoje względem odwrótu wojsk azyatyckich ponowił. W tym samym dniu wyznaczono urzędników rządowych na gościńcach prowadzących z *Bukarestu* i *Fokszan* do *Sylstryi*, którym poruczono rozkwatowanie i żywienie wojsk wyciągających.

Dnia 8 b. m. rozpoczął odwrót oddział 574 tatarów. D. 9 wyruszyła kolumna złożona z 500 azyatów, za którą codziennie podobna liczba wychodzić będzie, póki wszystkie wojska nieplatanie zupełnie nie wyruszą. Pozostająca natomiast mała liczba wojska platnego, także potem uda się napowrót, ponieważ Porta postanowiła wszystkie wojska z obu Xięstw odwołać. Dnia 3 b. m. nadszedł był do *Jassy* firman, który z początku w skrytości utrzymywano, a którego jednak skutkiem była zaraz dnia następującego nadzieja odwrótu wojsk tureckich, do którego już ztąd wszyscy przygotowani byli, iż artylerya, która na kilka dni wprzód z *Ibraiłowa* do *Jassy* nadciągnęła, do *Sylstryi* wyprowadzona została. Przybycie do *Multan* nadzorce żywności, który d. 5 z *Bukarestu* wyjechał, będzie zapewne miało te same skutki, co i na Wołoszczyźnie.

Przez tę samą sposobność (przez *Bukarest* i *Jassy*) odebraliśmy jeszcze następujące dodatkowe wiadomości, względem wypadków doniesionych z *Konstantynopola* d. 25 kwietnia.

Dnia 11 kwietnia wyprawił *Kapudan* basza parlamentarzystów do wyspy *Scio* z wezwaniem powstańców, aby w ciągu 8miu godzin złożyli broń i przyjęli amnestyę. Odrzucili oni wszystkie propozycje w nadziei stawienia czoła niebezpieczeństwu, przypuściwszy natychmiast szturm do zamku. Osada turecka ich odparła; agdy okrety, na których grecy przeprawili się w chwili zbliżenia się floty tureckiej, uszły, *Kapudan* basza nie tracąc czasu wysadził na ląd 9000 ludzi. Tym sposobem powstańcy na wyspie, wpadli między dwa ognie; osada wypadła z zamku, a z tyłu opanowały ich wojska, na ląd przybyłe. W kilku godzinach utracili grecy wszystkie działa, to jest: 20 dział połowych, których turecy zaraz przeciwko im samym użyli; nadaremny więc był wszelki opór. Wreście sami tylko sciotowie właściwie utrzymali walkę, póki trwała: ponieważ samiotowie, sprawcy tego wypadku, znaleźli sposobność, uchylenia się od bitwy. W miejscu ustronnem wsiedli na okręt i ratowali się ucieczką. Klęska wyspy *Scio* jest wielka i ledwie do wyrachowania.

Dnia 13 kwietnia wydał rząd rozporządzenia, służące do zaspokojenia chrześcijan. *Tersana Kiajassi*, pod niebytność *Kapudana* baszy policyą na przedmieściach zawiadujący, odebrał od W. Porty rozkaz, wzięcia pod szczególną obronę i opiekę uroczystość religijną grecką podczas Wielkanocy, a to pod własną odpowiedzialnością, aby, ani grecy, ani ormianie, w obrzędach swoich żadnej przeszkody lub obrazy nie doznawali. Skutek tego rozkazu był, iż nie tylko wszystkie uroczystości religijne i inne obrzędy, tak w kościołach greckich jak ormiańskich, nayporządniey i nayspokojniey odbyły się, ale nawet owczasowych zabaw narodowych podług dawnego zwyczaju nayweseley używano.

Dnia 21 kwietnia przyzwano do W. Porty Patriarchę. Ponieważ dzień ten był rocznicą smutnego zdarzenia, przyzwanie to sprawiło wielkie wrażenie. Gdy przyszedł, ministrowie W. Porty osypali go pochwałami za miane niedawno kazanie, nadto w imieniu Sultana odebrał powtórnie znaczne pieniądze na naprawę kościoła katedralnego. Potem zalecono mu, aby sporządził spis wszyst-

kich w stolicy znajdujących się sciotów, z wykazaniem żonatyeh i bezżennych. Pierwsi w *Konstantynopolu* pozostać, drudzy do Azji odesłani być mają.

AMERYKA

(z *Kor. Warsz.*) Nowy-York, d. 15 kwietnia.

Gubernator nasz odebrał z *Washingtonu* rozkaz, uzbroić szybko dwie fregaty, i opatrzyć je żywnością dla pewney liczby wojska. O przeznaczeniu tej wyprawy nie jeszcze dotąd nie wiemy: sądzą jednak powszechnie, iż ma zająć wyspę *Melos* na Archipelagu i ztamtąd wspierać równie na morzu jak i na lądzie greków. Potwierdza to jeszcze publiczność w tem zdaniu, iż dwaj deputowani, których prezes Zjednoczonych Stanów wyprawił na kongres grecki w *Argos*, niedawno wrócili. Zresztą rzeczpospolita nasza nie ma przyczyny obawiania się niczego, ponieważ żadne z Portą nie łączą jej stosunki. Ani Zjednoczone Stany nie zawierały z nią traktatów, ani Turcya rządowi tej rzeczpospolitey uznała.

Jenerał *Devereux* otrzymał od jenerała *Bolivar*a 100,000 morgów gruntu w podarunku, w kraju rzeczpospolitey kolumbijskiej. Przedał je za 333 funt. szterl.

Listy z *Lima* pod dniem 15 grudnia donoszą, że największa tam panuje spokojność. Jenerał *St. Martin* jest bardzo lubiony od narodu. Wysłano oddział złożony z 500 ludzi do *Payta*, dla złaczenia się z wojskiem jenerała *Bolivar*a. Lord *Cochrane* z eskadrą swoją znajdował się na rzece *Guayaquil*.

Podług wiadomości odebranych w Londynie, Zjednoczone Stany postanowiły uznać także niepodległość rzeczpospolitey Hayty, (wyspy *St. Domingo*).

GRECYA.

Od granic tureckich dnia 3 maja. Gazeta *Koryncka* z dnia 24 lutego, zawiera w sobie co następuje: „Tymczasowa stolica rządu jest w *Koryncie*: lecz postanowiono, aby *Ateny* były stolicą. Herb narodowy składa się z wyobrażenia *Minerwy*, godła mądrości; bandera jest jasno błękitna i biała krzyżem połączona; religija grecka ogłasza się za religiją stanu, wszystkie atoli inne wyznania zostawać będą pod opieką prawa. Aby bydź obywatelem, trzeba się urodzić greczyńcem, lub pochodzić z rodziny greckiej, oraz wierzyć w bóstwo *Jezusa Chrystusa*. Cudzoziemcy mogą zostać grekami przez naturalizacyę, ale wtedy tylko, gdy są ochrzczeni i wyznają jedną z religij chrześcijańskich. Prawa dawnych Cesarzów greckich mają bydź prawami tymczasowemi; lecz co do handlu i wojskowości, terażniejsze prawa francuzkie są nazawsze przyjęte i za prawa krajowe uznane. Król francuzki będzie uważany za pierwszego z pomiędzy monarchów chrześcijańskich, a bandera jego będzie nie jako za banderę związkową uznana. Podług uchwały kongressu, przyjęte te postanowienia przez wdzięczność za daną opiekę grekom w *Patras* roku 1821 przez konsula Króla francuzkiego. Podpisali je: Prezes *Maurocordato*, Vice-Prezes *Mauromichali*, i Sekretarz *Teodor Negri*.“ Winnem obwieszczeniu oświadczył Senat grecki, iż terażniejsza konstytucja jest tylko tymczasową, i że rząd monarchiczny jest nayprzystojniejszym dla narodu. Każda prowincya grecka ma osobne urządzenia miejscowe, i osobny kongres.

SZWAJCARYA.

(z *Gaz. Warsz.*) Lauzanna dnia 17 kwietnia.

Wszyscy zbiegli lombardczykowie i piemontczykowie, znajdujący się w kantonie naszym, wydani zostali rządowi, które się tego domagali.

Kurs wileński na assygnaty od dnia 23 maja rubel srebrny, 3 ruble kop. 86½, czerwony złoty nowy rubli 11 kopieiek 86 stary rubli 11, kopieiek 67, imperyal rubli 37, kop. 55.

Wilno dnia 26 maja 1822 Roku v. s.

List Gończy.

2. Dnia 24 terazniejszego mca maja z kwatery niżej podpisanego za Ostrobramą w domu JW. Rektora Malewskiego uciekł furman poddany Onufry syn Józefa Makarewicz Mińskiej Gubernii Ptu Ihumień do wsi Kality należny i wskaskach zapisany, przymiotów następnych; urody średniej, iwarzy szczupłej, lat 18 oczu błękitnych, włosów blond, w surducie zielonym z metalowymi guzikami, w raytuzach z płótna domowego, czapka granatowa z wypustką czerwoną, o czym do Sądu niższego i policyi tutejszej dano wieść przez objawienie, ktoby takiego człowieka wynalazł, uprasza się, dostawić onego do Sądu niższego Wileńskiego dla przesłania na miejsce, za co przyzwoita nagroda nastąpi. Joachim Kuzinowicz Szczęsna Gr. Ihum.

Oświadczenie.

1 Excerpt oświadczenia z protokołu potoczego kancelaryi miasta Wilna w dacie niżej wyrażający się zapisanego i teży daty stronie potrzebujący urządzenie jest wydany.

Roku 1822 miesiąca maja 18 dnia. Przed aktami miasta Gubernialnego Wilna stawając obecnie Star. Leybey Eliaszewicz Ass poniższe oświadczenie wpisać do protokołu podał przez słowa: oświadczenie imieniem Star. Hirszy Wolfowicza obyw. miasteczka Iwieńca w Gubernii mińskiej położonego, zanosi się oto: iż zał. przejeżdżając przez miasteczka Mir, mając kwatę tamże u Mowszy Abrahamowicza Kopylskiego, gdzie w r. idącym 1822 mca apryla w nocy z 9 na 10 dzień okradzionym został, jakoto: trzy obligi z podpisami Josiela Wolfowicza Chisesa i zięcia onogo Leyby Leyzorowicza, na herbowym trzy rublowym papierze, krepstnym hebrayskim dyalektem, charakterem Lipmana Ayzikowicza kupca i gildy pisane, w ogóle na rubli sr. 2,740 kop. 50 wydane. Cerograf po hebraysku pisany na rubli 2,740 i pół, z podpisem Mowszy Josielowicza Chisesa, w roku 1821 julii 8 datowany, z terminem opłaty oktobra 14, a naydaley nowembra 15 tegoż roku, charakterem Jankiela Josielowicza z Kopyla pisany, a przez onegoż i Morducha Calkowicza z Iwieńca jako świadków utwierdzony. Dwa dokumenta obligacyyne na prostym papierze po polsku pisane z podpisami hebrayickimi Eliasza Menochima Izraelowicza z Mira Kardon na rubli sr. tysiąc, a przez Mowszę Abramowicza Kopelskiego z Mira i Leyzera szkolnika Mirskiego jako świadków utwierdzony, w roku 1822 marca 1 datowany, jeden z terminem opłaty tegoż roku maja 9, a drugi augusta 5 tegoż roku. Cerograf z podpisem Hirszy Chaimowicza z Bakszty na rubli sr. 509 w Krolewcu w roku 1821 septembra 18 datowany z terminem opłaty nowembra 15 tegoż roku, kontrakt od pomienionego Hirszy na 400 kamieni lau, kaźden kamień o czterdziestu funtow berlińskich, a przez Ikę Judelowicza Olszańskiego jako świadka utwierdzony, karta z podpisem Abrahama Ikowicza z Bakszty na rubli sr. 42, żupan stary kortowy axamitem okładany, płaszcz racymorowy kitajem podszyty, koldra atlasu różowego płótnem holenderskim obszyta, szlafrok jedwabny w pasach czerwonych i błękitnych, ozdienie do modlitwy i xiążka pod tytułem Siulchę Orach, druku amsterdamskiego, druga xiążka pod tytułem Eyn Jankof druku amsterdam-

skiego, żupan kitajowy stary axamitem obłożony, skrzynka czerwona z mosiężnymi haftkami bez żadnego obicia, odzienie do modlitwy z xiążką druku wileńskiego i grodzieńskiego, biblia na pół ćwiartce druku Eytyskiego z nadpisem Supsula Calkowicza, Psalmy Dawidowe tegoż roku takż na pół ćwiartce, czapka klapowa z Elki, ogonki sobolowe na dwie czapeczki sztuk 18, płaszcz sukieny sajetowy czarny, płaszcz sukna ordynaryynego stary, w gołowiźnie assygn. rubli 125, srebrem rubli 9. Zapobiegając zatem, ażeby kto z takowych obligow niekorzystał i za onemi nie dochodził lub też kryjomym sposobem niesfrymarchył, ale owszem ktoby o takowej kradzieży dowiedział się, aby żalującemu alboliteż Jankiela Szmyłowicza Landę Obyw. Wileń. zawiadomił, za co nagrodę przyzwoitą żalujący ofiaruje, tudzież aby żał. za pomienionemi inskrypcjami przypadkowie zachwyconemi mógł dochodzić u swoich debitorow należnościow niniejsze oświadczenie zapisuje. (Podpisano): Jako uproszony w imieniu aktora podpisałem się. Józef Pawłowicz. Zgodno świadczę W. Żółkowski v. Regent M. W.

Takowe oświadczenie do druku Redakcyja Wileń. może przyjąć. Marcin Straus R. M. W.

A r e d a.

3. Rząd Gubernialny Litt. Wileński podaje do wiadomości, iż w powiecie Wileńskim wypuszcza się w aręde Podbrodzka pocztowa Stacya; przeto życzący sobie wziąć takową, zechcą jawić się z dostateczną ewikęją dla targow do Wileńskiej Skarbowey Izby na terminu, 21, 23, i ostateczny 26 następującego miesiąca junii. Roku 1822 maja 20 dnia. Assesor Kazimierz Nowicki. Sekretarz Wierzbicki. Franciszek Perzanowski Naczelnik Stola.

O g ł o s z e n i e.

3. Na mocy Naywyżey utwierdzonego dnia 14 marca roku 1821 postanowienia o domach gościnnych restauracyach, kawiarniach, traktyerach, i garkuchmach, stosownie do onego i do wyszłego w dniu 30, 7bra 1821 roku z Rządu Gubernskiego Grodzieńskiego rozporządzenia, Ratusz Miasta Wołkowyska ogłasza, iż w mieście tym ustanowiono tylko dwa traktyery; trzy domy gościnne i garkuchnia, do wydania kontraktu na utrzymanie traktyerów, gościnnych domow, i garkuchni pojedynczo kaźdego, wedle tego postanowienia § 15 dopuszczają się Kupcy Mieszczanie, i włościanie mający świadectwo na prawo handlu, i mający wedle § 20 o dobrej konducie i nie zadłużeniu się Atestaty, a więcey postępujący corocznie dla skarbu mieyskiego opłatę za wolność utrzymywania traktyeru, gościnnego domu, i garkuchni, otrzyma z Ratusza Miasta Wołkowyska, na herbowym papierze kontraktu na lat trzy i puł, z terminem początkowym otworzenia traktyeru, gościnnego domu i garkuchni od 1 julii 1822 roku. Licytacya odbywać się będzie w Ratuszu Miasta Wołkowyska w terminach 1szym dnia 15 maja, drugim dnia 25 maja i trzecim ostatnim dnia 5 junii tegoż roku. Kaźdy przystępujący do licytacji powinien złożyć wedle § 39 kaucyą, która wedle Ukazu Rządu Gubernskiego Grodzieńskiego dnia 30 7bra wyszłego, może się opierać na domach murowa-

nych lub na majątkach Ziemskich, może być przyniesiona w bilstach bankowych, lub w gotowych pieniądzech, w proporcji trzeciej części oczney arędy, a przytym dom powinien być urzędownie oceniony, i o swobodności tego, tak rak i o swobodności majątku leżącego, powinno być przedstawiano razem świadectwo Sądu Głównego 2go Departamentu. W traktyerach wedle § 24 wolno będzie utrzymywać stół, herbatę, kawę, przedaź win, wódek zagranicznych i rossyjskich, wszelkiego rodzaju, romu, szromu, araku, likierow, pączu, w ogułości wódek ze zboża wedle § 14 ustawy o poborze z trunkow, następek z tychże wódek, wyrabianych, piwa letkiego, miodu, piwa i porteru angielskiego; oraz wyrabianych w Rossyi na sposób Angielski. Nadto, mieć nie więcej nad dwa bilardy, o czym przez niniejsze Ogłoszenie, podając Ratusz do powzeczney wiadomości, wzywa życzących utrzymywać w Wólkowysku traktyery, gościnne domy, i garkuchni, aby jawili się na terminu wyż wyrażone, na Licytacyą, ze wszelką gotowością do Ratusza Miasta Wólkowyska. Datt roku 1822 miesiąca apryla 24 dnia. Maciej Lewko Burmistrz. Tadeusz Szareyko Woyt. Tadeusz Barden Radny. Ignacy Konopolko Radny. Za zgodność z oryginałem świadczę Jan Krupowicz Expedytor Rządu Gubern. Litt. Grodz.

L i c y t a c y a.

2. Kommissya sądowa Edukacyyna, na gubernije Litewskie, Białoruskie, Mińską i Obwód Białostocki ustanowiona, podaje do wiadomości wszystkim, kogo to interessować może; iż dobra ewikcyjne Michaliszki zwane, w gubernii i powiecie wileńskim położone, do wybrania summy kapitałney edukacyynoy w sekwestr zajęte, po zeyściu ustanowionego przez Sąd Exdywizorski extenuacyynego administratora P. Józefa Ginetta, Sędziego Granicznego Wileńskiego, z powodu zrzeczenia się przez jego successorów dalszej administracyi, wypuszczając się będą w dzierżawę extenuacyyną, przez licytacyą w teyże Kommissyi, w terminach: pierwszym dnia 19, drugim dnia 22, a trzecim i ostatecznym dnia 26 miesiąca junii idącego 1822 roku. Życzący przeto wyrażone dobra wziąć w dzierżawę extenuacyyną, mianowicie zaś kredytorem zeszłego Brzostowskiego, jako dziedzice tychże dóbr, mający w nich wydzielone na wieczność schedy do objęcia po upłynionej na rzecz funduszu edukacyynego extenuacyi, wzywają się: ażeby na wyrażone terminy licytacyi jawili się, albo z naznaczonymi przez dekret Exdywizorski z każdej schedy do spłacenia funduszowi kapitałami, w celu deportowania całkowitej należności edukacyynoy, albo z ewikcyjami dostatecznymi na wzięcie wyrażonych dóbr w dzierżawę extenuacyyną. Jako zaś tychże kredytorów na Michaliszkach lokowanych, własnym jest interesem, żeby dochod roczny, tak inwentarzem roku 1814, jako i przez Sąd Exdywizorski okazany, nie został umniejszony, a przez to samo, żeby extenuacya funduszu przedłużoną nie była; przeto Kommissya nie wątpi, że ciż kredytorowie, jako dziedzice Michaliszek sami przez się, lub przez umocowanych plenipotentów, na wyrażonych terminach licytacyi znaydywać się nieomieszkają. Maja 20 dnia 1822 roku.

Michał Römer Prezes.

Michał Dmochowski Pisarz.

2. Izba Skarbowa Litewsko - Grodzieńska przy komunikacyi dnia 9 tego mca za N. 1598 przesłała do Redakcyi Kuryera Litt. ogłoszenie,

iż Mieszczan miasta Brześcia Litewskiego, i Prużany za nieopłatę Skarbowi należnych dochodów od dalszego utrzymywania Akcyzy oddadła, na wzięcie których naznaczyła termin do nowych targów; lecz gdy Mieszczanie Miasta Prużany należność do Skarbu wnieśli, w skutek czego Izba Skarbowa postanowiła: Mieszczanom Miasta Prużany dozwolnić nadal utrzymywanie pomienionych dochodow, a Redakcyi Kuryera Litigo prosić, ażeby w swej Gazecie objawiła; że dochody z Akcyzy Miasta Prużany do targu nie należą i oddawanemi niebędą. Dnia 20 maja 1822 roku. Radca Wincenty Styczyński. Registrant Mirny.

List Gończy.

2. Z Majątku Skoduciszek w powiecie Wilkom. w parafii malalskiej położonego, wtenczas gdy niżej podpisany w Wilnie przebywał, pozostały służący za prowentowego pisarza Józef Mierzwiński, zabrawszy prowentowe pieniądze, całą garderobę i wszelkie obowią, podmówiwszy dwóch ludzi poddanych z onemi oddał szpichrz składowy, i wszystko co się znalazło droższego i kosztowniejszego zrabował i zabrał, uzbroiwszy siebie w ukradzione dwie strzelby dwururne a jedną pojedynczą, w nocy 17 maja uciekli. Dopelniona szkoda przenosi wartości rubli sr. 2,000. Józef Mierzwiński blisko lat 30, wzrostu miernego, ciała pełnego, twarzy okrągłej białej ospowatej, nosa średniego, ust dużych, włosów i bakenbardow światłoruzych, oczu niebieskich, czytać i pisać po rusku i po polsku umie, opatrzonny jest świadectwem jednoroczney służby Xięcia Ignacego Giedroycia w Szwabiszach, z racyi nałogu pijaństwa wydaje się nieco twarzy obrzękłej. Antoni Michała syn Barczis, lat 27, wzrostu miernego, przystoyny, twarzy białej gładkiej, nieco pociągłej z rumieńcem, nosa proporcjonalnego, oczu błękitnych, włosów ciemnych spuszczonej do puł czoła, mówi dobrze po polsku i litewsku. Tadeusz Franciszka syn Kiestorowicz, poddany lat 30, włosów i bakenbardow światłych, strzyżony z dworska, wzrostu miernego, oczu światło błękitnych, ciała pełnego, twarzy gładkiej, z racyi nałogu pijaństwa wydaje się twarz jakby obrzękła, bez lukki obeydź się nie może, gada po polsku i litewsku. Oświadczam nayprzyswoitszą nadgodę za poścignienie.

A. Kurmin Prezydent Ziem. Witk.

3 Od Litewskiego Grodzieńskiego Rządu Gubernialnego ogłasza się niniejszem: iż krobkowy pobor w gubernii grodzieńskiej oddawać się będzie przez publiczną licytacyą w czteroletnią arendowną dzierżawę, od d. 5 augusta t. r. do tegoż dnia 1826 roku, a mianowicie w miastach: Grodzie z miasteczkiem Krynkami, Nowogrodka z miasteczkami: Lubczem, Połoneczką, Stwołowiczami i Dworcem; w Lidzie z miasteczkami: Bielicią, Wasiliszkami, Radunią, i Różanką; Prużanie; Powiatu wólkowyskiego w miasteczku Mścibowie; w Kobryniu z miasteczkiem Janowem; i Brześciu; a jeżeli się ochotnicy okażą, ażeby się jawili do tego Rządu z dostatecznymi ewikcyjami na terminy w dniach 1szy 3go, 2gi 10go, i 3ci ostateczny 17go nadchodzącego miesiąca lipca roku bieżącego. Dnia 12 maja 1822 roku. Sekretarz Kazimierz Siedlecki.

3 Wileńska Tamoźnia stosownie do zalecenia Departamentu handlu zewnętrznego, d. 16 t. m. otrzymanego, zkonfiskowała 30 arszynow kameloru, które z publicznego targu przedawane będą w dniach 24, 25 i 26 terażniejszego miesiąca w teyże Tamoźni. Dnia 19 maja 1822 roku.

Zarządzający fon Smitten.
Sekretarz Perfiljew.

Observacje météorologi- czne.	Czas obserwacyi		Wysokość Barom.		Wys. Ther. Reau.		Wiatry.		Odmiana w powiet.	
	dnia 24 średnia		28 cal. 0,0 lin.		+ 14,75 stopni		Zachodni		Pogoda	
	dnia 25 średnia		27 — 9,73 —		+ 10, — —		Północny		Pochmurno	
	dnia 26 gods. 5		27 — 10,8 —		+ 7, — —		Północ. Zachodni		Pochmurno	